

สรุป วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลา เพื่อศึกษาถึงปัจจัย ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ อาชีพ การอยู่อาศัย ศาสนา และการเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนระดับความคิดเห็นของประชาชนในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลา ตลอดจนเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหากว่าหากว่าการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว มิได้ทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

1. ปัจจัยภูมิหลังของบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ อาชีพ การอยู่อาศัย ศาสนา และการเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และระดับความคิดเห็นของประชาชนในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลา

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของประชาชนการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลา

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงทฤษฎี แนวความคิด และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขอบเขต

ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของการเลือกตั้ง ความสำคัญของการเลือกตั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับการจูงใจและสิ่งจูงใจ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยกำหนดให้มีตัวแปรอิสระ 8 ตัว ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ อาชีพ ที่อยู่อาศัย ศาสนา และการเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนได้ เช่น ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านนิตยสารทางการเมือง เป็นต้น และมีตัวแปรตาม 2 ตัว ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นของประชาชนในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามจำนวน 800 ชุด ไปแจกให้ประชาชนในจังหวัดยะลา ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ โดยแจกให้อำเภอละ 100 ชุด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการ ณ ที่ว่าการอำเภอ/กิ่งอำเภอ หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับมาครบทั้ง 800 ชุด แต่สามารถนำแบบสอบถามกลับมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้ 672 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.0 ของแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนแบบสอบถามที่เหลืออีก 128 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.0 ของแบบสอบถามทั้งหมดนั้น ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามกรอกแบบสอบถามให้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อ ทำให้ไม่สามารถนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 672 ชุด มาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social science : SPSS) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย ระดับการศึกษามีมัธยมตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยมีระดับอายุ 30-39 ปี เป็นส่วนใหญ่ ระดับรายได้ 3,000 - 5,000 บาทต่อเดือน ประกอบอาชีพรับราชการ อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล นับถือศาสนาพุทธ และมีการเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน อาทิเช่น-โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารรายสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง

ในด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ไม่เห็นด้วยว่าการเมืองเป็นเรื่องที่
 ยุ่งยาก ซับซ้อน และเป็นเรื่องของผู้ปกครองประเทศเท่านั้น โดยที่ชาวบ้านธรรมดา
 ไม่สามารถเข้าใจได้ ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามืองเป็นเรื่องของ
 รัฐบาลเท่านั้น และถึงแม้ว่าชาวบ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรก็ไม่เกิดประ-
 โยชน์ ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการที่เราเป็นชาวบ้านธรรมดา ควรแบ่งหน้าที่ให้ถูกต้อง
 รัฐบาลมีหน้าที่ปกครองประเทศ เราก็ไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวหรือสอดแทรกงาน หรือการ
 คัดลิจใจของรัฐบาล เห็นด้วยเกี่ยวกับการที่ประชาชนรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น
 ทำให้เกิดมีพลังต่อรองทางการเมือง จะทำให้รัฐบาลหันมาสนใจและรับฟังความคิด
 เห็นได้ เห็นด้วยเกี่ยวกับการที่ชาวบ้านเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อทางราชการแล้ว
 ไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่ ก็อาจจะรวมกลุ่มกันเดินทางไปชุมนุมร้องเรียนต่อนายอำเภอ
 และผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่ต้องเกรงกลัวแต่อย่างใด ไม่เห็นด้วยกับการที่กำหนด
 ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดนั้น ควรให้เป็นผู้แต่งตั้งมา เพราะบางคนเป็นผู้มีอิทธิพล
 เป็นผู้รับเหมาหาแต่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่เห็นด้วยว่าการพูดเรื่องการเมืองนั้นเป็นการ
 เสียเวลาเปล่า ๆ ถึงอย่างไรก็ไม่ช่วยให้ชีวิตประจำวันของเราดีขึ้น ไม่เห็นด้วยที่ว่า
 ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชนมากในพื้นที่ เห็นควรให้
 ประชาชนได้มีสิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนพอใจ แทนการแต่งตั้งมาจากทางราชการ ไม่
 เห็นด้วยเกี่ยวกับประเทศชาติเป็นเรื่องของรัฐบาล ผู้แทนราษฎรและข้าราชการ
 ราษฎรอย่างเราไม่จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอะไร เห็นด้วยถ้าหากว่าปัญหาความเดือด
 ร้อนในหมู่บ้านของเราถ้าไม่ได้รับการแก้ไข ควรให้มีการร้องเรียนไปยังหน่วยเหนือ
 อีกทีหนึ่ง เพื่อจะได้รับการแก้ไขให้เร็วขึ้น เห็นด้วยหากชาวบ้านรู้ว่าข้าราชการทุจริต
 ควรมีการเดินขบวนคัดค้าน เพื่อให้คนทั่วไปและรัฐบาลได้รับรู้ถึงการทุจริต ไม่เห็น
 ด้วยว่าในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในที่ชุมนุมชนนั้น มีแต่จะทำให้เสียเวลา และ
 แท้จริงแล้วก็เพียงสถานที่ แสดงความอวดรู้ อยากรเด่นอยากดังของบุคคลบาง
 ประเภท เห็นด้วยกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 เมืองของประชาชนต้องมีความคู่กันไป เห็นด้วยว่าการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่สำคัญ
 อย่างยิ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เห็นด้วยว่า

การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนที่เรียกร้อง สนับสนุน หรือคัดลใจในนโยบายที่มีผลกระทบต่อประชาชน เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่าเมื่อมีการเลือกตั้งประชาชนทุกคนควรมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น บางครั้งก็ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปใช้สิทธิ ถ้าบุคคลที่เราต้องการเลือกนั้น ถึงอย่างไรก็ไม่ได้รับคะแนนเสียงเพียงพอในการที่จะเป็นผู้แทนราษฎร สรุปแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

ด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการให้เงินตอบแทนแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการแจกสิ่งของต่าง ๆ เช่น ข้าว เสื้อผ้า ผ้าห่ม แก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการให้ค่ารักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรหลานแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการให้ตำแหน่งทางสังคม เช่น เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการหมู่บ้าน แก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการให้กู้เงินพิเศษ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โดยไม่เสียดอกเบี้ยให้แก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เห็นด้วยถ้าหากว่ามีการบริการด้านสันทนาการต่าง ๆ เช่น สนามฟุตบอล สนามตะกร้อ แก่หมู่บ้านที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด เห็นด้วยเกี่ยวกับถ้าหากว่าจะมีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ถนนลาดยาง น้ำประปา สร้างภาชนะบรรจุน้ำ แก่หมู่บ้านที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ไม่เห็นด้วยถ้าหากว่าในการเลือกตั้งนั้น ไม่มีรางวัลต่าง ๆ จะไม่เป็นการจูงใจให้มาเลือกตั้ง และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าในการเลือกตั้งนั้นไม่จำเป็นจะต้องมีการให้รางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ประชาชนทุกคนควรมีความสำนึกในหน้าที่ที่จะมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง

เมื่อนำผลการศึกษาวิจัยมาเทียบเคียงกับสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ในข้างต้น

พบว่า

1. เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

4. รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

5. อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

6. การอยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

7. ศาสนา มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

8. การเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนต่าง ๆ อาทิเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสารรายสัปดาห์มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

9. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

วิเคราะห์

จากการศึกษาวิจัยถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลานั้น แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองเกือบทุกระบบ เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสภาวะดุลยภาพได้ และกิจกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญมากประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็คือการเลือกตั้ง เพราะการเลือกตั้งเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายของผู้บริหารที่ตนเองได้เลือกเข้าไป

ดังนั้นกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรับผิดชอบในการเลือกตั้ง จึงได้มีความพยายามที่จะให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยได้กำหนดไว้ในนโยบายของการเลือกตั้งในเรื่องของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ได้แก่ การให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด บัตรเสียน้อยที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้จังหวัดและอำเภอพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งรางวัลให้กับหมู่บ้านหรืออำเภอที่สามารถชักชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้มากที่สุด ซึ่งวิธีการให้รางวัลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การให้รางวัลนั้น หากสามารถจูงใจให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งได้มาก แต่ประชาชนที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นจะไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการเลือกตั้ง ตลอดจนคุณภาพของผู้แทนราษฎรซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมืองตามหลักการในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นมูลเหตุให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยถึงเรื่องดังกล่าว และผลจากการศึกษาวิจัยโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ อาชีพ การอยู่อาศัย ศาสนา และการเปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น สามารถพิจารณาเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. เพศกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการศึกษาวิจัยพบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว แตกต่างจากผลการศึกษาของมิลแบรท และโกเอล (Milbrath and Goel) ที่พบว่าอัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันมาก โดยผู้ชายจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่า แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันผู้หญิงได้รับการยอมรับให้เข้ามามีบทบาททางการเมืองหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสามารถใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครเข้ารับการศึกษาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสิทธิในการกระทำกิจกรรมใด ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงในปัจจุบัน จะมีความเท่าเทียมกับผู้ชาย ไม่เหมือนกับในอดีตที่ผู้หญิงจะถูกกีดกันไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันผู้หญิงก็ได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ชาย ทำให้มีความรู้ความสามารถที่ทัดเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมิลแบรท และโกเอล (Milbrath and Goel) ที่ยังพบว่าอัตราความแตกต่างในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศชายและหญิง จะลดน้อยลงก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ขึ้น ผู้หญิงมีความรู้มากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น การออกไปทำงานนอกบ้าน และการขยายตัวของภาคเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิของสตรี

นอกจากเพศจะ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว เพศยัง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสังคมที่มีความเป็นสมัยใหม่มากขึ้นนั้น ผู้หญิงก็ได้รับการศึกษามีความรู้เท่าเทียมกับผู้ชาย การออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ได้พบปะกับผู้คนที่หลากหลาย ได้รับรู้ข่าวสารความเป็นไปต่าง ๆ ของบ้านเมือง ดังนั้นการให้รางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้กับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงไม่ได้รับผลการตอบสนองที่มากนัก ไม่ว่าจะ เป็นผู้ชายหรือผู้หญิง เนื่องจากผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง ต่างตระหนักว่าหากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยหวังเพียงแต่รางวัลแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้จาก

การเลือกตั้งก็คือผู้แทนราษฎรที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในสภาได้อย่างแท้จริง และไม่เป็นตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งผลการศึกษาวิจัยในข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง จะมีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำ

2. ระดับการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการศึกษาวิจัยพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมิลแบรท และโกเอล (Milbrath and Goel) ที่พบว่าตัวแปรเกี่ยวกับระดับการศึกษา สามารถนำมาอธิบายการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่ได้รับความเอาใจใส่มากที่สุด กล่าวคือ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอำนาจมากที่สุดในการกระตุ้นบุคคลทุกฐานะ อาชีพ วัฒนธรรม และเชื้อชาติ ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba) เกี่ยวกับระดับการศึกษานั้น มีผลกระทบต่อทางการเมือง เช่น ผู้มีระดับการศึกษาสูง จะมีความระมัดระวังต่ออิทธิพลของรัฐบาลที่มีต่อปัจเจกชนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย มีการติดตามการเมืองและให้ความสนใจต่อกิจกรรมมรดกหาเสียงมากกว่า มีข่าวสารทางการเมืองมากกว่า มีความคิดเห็นทางการเมืองกว้างขวางกว่า มักเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองมากขึ้น มีความรู้สึกอิสระที่จะอภิปรายทางการเมืองกับบุคคลทั่วไปมากกว่า มีความรู้สึกที่ตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาล เป็นต้น

นอกจากระดับการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ระดับการศึกษายังมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย โดยผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการ

เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในทุกวัฒนธรรม และระดับการศึกษายังมีความสัมพันธ์ด้านบุคลิกภาพทางสังคม และจิตวิทยาของบุคคลด้วย กล่าวคือ บุคคลซึ่งมีการศึกษาสูง จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองมากกว่า และรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมากกว่า มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความสนใจและความรับผิดชอบ ดังนั้น การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงไม่มีอิทธิพลต่อกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีจิตสำนึกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง มากกว่าที่จะหวังผลจากรางวัล ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่จะให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

3. อายุกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการศึกษาวิจัยพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวแตกต่างไปจากการศึกษาของไนซ์ เวอร์บา และคิม (Nie, Verba and Kim) ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกรูปแบบอย่างเสมอภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเด็กนักเรียนรุ่นใหม่ ๆ นั้น การเรียนการสอนจะมีการฝึกเนื้อหา หรือปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนความรู้ในเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเดิม เพื่อสร้างให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ไม่เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเพิกเฉยหรือเฉื่อยชาอย่างที่ผ่าน ๆ มา ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากและจำแนกตามอายุแล้ว จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากที่มีอายุ 20-29 ปี และกล่าวได้ว่ายังอยู่ในวัยหนุ่มสาว รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และกล่าวได้ว่าอยู่ในวัยชรา จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากที่มีอายุ 30-39 ปี, 40-49 ปี และกล่าวได้ว่าอยู่ในวัยกลางคน จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของมิลแบรท และโกเอล ที่ว่าพวกเขาเด็กหนุ่มสาวมักเฉื่อยชาต่อโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และพวกเขาแก่ก็มักจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองลดน้อยลง สำหรับการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองจะมีสูงสุดที่ระดับอายุ 35-40 ปี นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของชัชอนันต์ สมุทวณิช ที่ได้สรุปว่าผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน คืออายุ 40-50 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงที่สุด

นอกจากระดับอายุจะ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ระดับอายุยัง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้รางวัล ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ได้มีความสำคัญกับประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ไม่ว่าจะอยู่ในระดับอายุช่วงใดก็ตาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเมื่อจำแนกตามระดับอายุแล้ว จะมีระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำ

4. รายได้กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีความแตกต่างจากผลงานวิจัยของโรเบิร์ต อี เลน (Robert E. Lane) ใน Political Life, ลิปเซท (Lipset) ใน Political Man, เวอร์บา (Verba) รวมทั้งมิลแบรท และโกเอล ที่พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้ที่มียาได้มากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าในปัจจุบันรายได้ของประชาชน ถึงแม้จะมีมากน้อยเพียงใดก็ตาม หรือไม่มีรายได้ ก็มีได้หมายความว่า จะต้องมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเสมอไป เนื่องจากมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น กลุ่มบุคคลที่ยังเป็นนักเรียน นักศึกษา แม้จะไม่มีรายได้ แต่ก็มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง หรือกลุ่มข้าราชการ แม้จะมีรายได้น้อย แต่ก็มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง เป็นต้น

นอกจากรายได้จะ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง รายได้ยัง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลในข้างต้นที่ว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น



นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษา แม้ไม่มีรายได้ แต่ก็มีการพัฒนาทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ ของคนที่เอื้อต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสมัครใจ โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้รางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจตอบแทน ส่วนผู้ที่มีรายได้มากเป็นผู้มีมั่งคั่ง มักได้รับการศึกษาสูง จึงมีความต้องการที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่แล้ว โดยไม่ได้คำนึงถึงการให้รางวัลเป็นสิ่งจูงใจตอบแทน ดังนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเมื่อจำแนกตามระดับของรายได้แล้วพบว่า มีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงอยู่ในระดับต่ำ

5. อาชีพกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของนักวิชาการตะวันตกหลายท่าน ที่พบว่าบุคคลที่มีสถานะทางอาชีพสูง มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้มีสถานะทางอาชีพสูงก็ได้แก่ข้าราชการ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นกลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนมาก จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนมากเป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และไม่ค่อยสนใจสภาพการณ์ของบ้านเมือง ตนเองมีหน้าที่ทำไร่ทำนา เพื่อเก็บเกี่ยวพืชผล นำมาขายเพื่อหาเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาที่จะมาคิด พิจารณา หรือพูดคุยสนทนาปัญหาการเมือง และไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับด้านการเมือง

นอกจากอาชีพจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว อาชีพยังมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย โดยเมื่อจำแนกประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ส่วนมากจะมีระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะผู้ตอบแบบสอบถามจะประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ หรือทำงานภาคเอกชน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็มีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประ-

ชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งเท่าเช่นกัน แม้ผู้ที่ เป็นเกษตรกรส่วนมากจะมีรายได้น้อย มีการศึกษาไม่มาก แต่หากจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วก็ไม่ได้หวังว่าจะต้องมีการให้รางวัล หรือสิ่งจูงใจเป็นการตอบแทน เพื่อให้ตนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

6. การอยู่อาศัยกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าการอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งความแตกต่างไปจากผลการศึกษาของเบอร์เรลสัน (Berelson) และแคมป์เบล (Campbell) ที่พบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองจะมีความรู้สึกใกล้ชิดกับสมาคมต่าง ๆ มากกว่าชาวชนบท โดยที่ชาวชนบทหรือชาวนาจะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองน้อยกว่าคนในเมือง แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งหมายถึงคนในเมืองและผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่งหมายถึงชาวชนบท ต่างก็มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีโครงการพัฒนาประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2535-2536 โดยได้มีการฝึกฝนอบรม ให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ต่างก็มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

นอกจากการอยู่อาศัยจะไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว การอยู่อาศัยยังไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย กล่าวคือ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ทั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลจะมีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เหตุผลดังกล่าวอาจเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่า การที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน เพื่อฝึกฝนอบรม และพัฒนาให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมือง มีการพัฒนาวิถีชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การให้รางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้มาเลือกตั้ง จึงไม่มีอิทธิพลหรือมีน้อยต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

7. ศาสนากับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าศาสนามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของเคนเนท เอ็น วอคเกอร์ (Kennete N. Walker) ที่เรียกว่า ความเชื่อทางศาสนามีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล กล่าวคือ ผู้ที่เคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ มักไม่ค่อยสนใจเรื่องทางโลก และจากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากที่นับถือศาสนาพุทธ จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากที่นับถือศาสนาอิสลาม จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะชาวไทยมุสลิมในจังหวัดยะลา ซึ่งเป็น 1 ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความโดดเด่นในลักษณะของความเป็นชนกลุ่มน้อยที่เข้มข้น ทั้งในด้านปริมาณ (การรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน) และคุณภาพ (ความยึดมั่นในหลักศาสนา และวัฒนธรรมอิสลาม) ความแตกต่างเหล่านี้ได้นำไปสู่ปัญหาทั้งในด้านการเมือง การปกครอง และสังคม (การศึกษาภาษา และศาสนา) ซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้พยายามวางนโยบายการปกครองส่วนภูมิภาคให้เป็นลักษณะพิเศษ นอกจากนี้ในด้านของหลักปฏิบัติในศาสนาอิสลามนั้น ผู้นับถือศาสนาอิสลามหรือชาวมุสลิม จะถือหลักศาสนาเป็นข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวัน (code of life) อย่างเคร่งครัด จึงทำให้ชาวมุสลิมส่วนมากมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่สูง

นอกจากศาสนาจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ศาสนายังมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเมื่อจำแนกตามศาสนาแล้ว (พุทธ และอิสลาม) จะมีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักธรรมของศาสนาพุทธ หลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ต่างก็มุ่งสอนให้ประพฤติกวามดี เป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ความเชื่อตามหลักศาสนาทำให้มีความเชื่อว่า การให้รางวัลเพื่อให้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นอามิสสินจ้างอย่างหนึ่ง เพื่อให้ตนมาเลือกตั้ง แต่จะเป็นการมา

เลือกตั้งโดยที่ตนมีความรู้สึกว่าจะไม่มีความบริสุทธิ์เหมือนกับการถูกซื้อเสียงให้มาเลือกตั้ง ดังนั้น การให้รางวัลจึงไม่ใช่สิ่งจำเป็นในการที่จะให้ตนมามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง

8. การเปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชนกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าการเปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็น วิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์ และนิตยสารรายสัปดาห์เกี่ยวกับการเมือง จะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามที่รับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชนบ่อยครั้ง จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน และผู้ตอบแบบสอบถามที่เปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชนสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง ดังนั้น ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวจึงมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ลี บี. เบคเกอร์ (Lee B. Becker) ที่พบว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่ในการกำหนดประเด็นปัญหาหรือการจัดระเบียบวาระสาร (agenda setting) ด้วยการถ่ายทอดสัญลักษณ์หรือความหมายทางการเมืองโดยเป็นผู้กำหนดลำดับความสำคัญของข่าวสารด้วยการประเมินคุณค่าของข่าวว่าข่าวใดมีความสำคัญในระดับใด แล้วทำการคัดเลือกข่าวสารที่จะรายงาน โดยอาศัยรูปแบบที่จะให้ความสำคัญแก่นักข่าวที่แตกต่างกัน เช่น ลำดับหน้าที่ลง ขนาดของพื้นที่ข่าว ขนาดของตัวอักษร ความถี่ในการนำเสนอข่าวสาร จึงอาจกล่าวได้ว่าการรายงานข่าวสารของสื่อมวลชนจึงเปรียบเสมือนการสร้างมโนภาพขึ้นในสมองของผู้รับสาร แต่บทบาทของสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อประชาชนได้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าประชาชนจะต้องเปิดรับข่าวสารจากสื่อ หรือต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยในการตัดสินใจ หรือลดความไม่แน่ใจ (Lee B. Becker, 1971 : 38)

นอกจากการเปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชนจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว การเปิดรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชนยังมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะมี

ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำ แม้แต่ผู้ที่ไม่ได้เปิดรับฟังข่าวสารเลยส่วนมากก็มีระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ในข้างต้น เช่น ระดับการศึกษา รายได้ ศาสนา ฯลฯ เป็นปัจจัยที่มีผลมากกว่าปัจจัยด้านการรับฟังข่าวสาร โดยผู้ตอบแบบสอบถามเหล่านี้อาจจะมีรายได้สูง มีการศึกษาดี มีความเคร่งครัดในศาสนา แต่ไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และถ้าหากจะมีการให้รางวัลเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้มามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วผู้ตอบแบบสอบถามเหล่านี้ก็ไม่เห็นด้วย

9. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า สิ่งจูงใจ ซึ่งหมายถึง วัตถุ หรือสภาวะใด ๆ ที่สามารถเร้าให้เกิดแรงจูงใจ (สมพงษ์ เกษมสิน : อ้างแล้ว) และในที่นี้ก็คือการให้รางวัลทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน (เช่น บริการทางด้านสันตินาการ การประกันสุขภาพ การยกย่องและการยอมรับนับถือ เป็นต้น) ไม่สามารถเป็นแรงจูงใจหรือดึงดูดให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมาใช้สิทธิเลือกตั้ง แม้ว่าสิ่งจูงใจจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของมาสโลว์ (Maslow) ที่ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาและความต้องการของมนุษย์ที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นอีก นอกจากนี้ความต้องการของมนุษย์จะมีลักษณะ เป็นลำดับขั้นจากต่ำไปสูงตามลำดับความสำคัญ เนื่องจากว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นไปโดยความสมัครใจ (voluntary activities) ของสมาชิกในสังคม (Hebert McClosky, 1968) โดยเฉพาะการเลือกตั้งซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นการเลือกตัวแทนของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้

ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของความสมัครใจ ซึ่งมีความแตกต่างจากเรื่องของการให้รางวัลซึ่งเป็นเรื่องของแรงจูงใจ โดยถ้าหากว่าประชาชนจะมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีการให้รางวัลแล้ว ก็ไม่น่าจะถือว่าประชาชนผู้นั้นได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่มีระดับความคิดเห็นการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากในจังหวัดยะลา ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (การเลือกตั้ง) อย่างแท้จริง โดยไม่ได้หวังรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีการให้รางวัลในการมาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดยะลา เป็นการศึกษาวิจัยที่ยังไม่มีผู้ใดให้ความสนใจทำการศึกษามาก่อน และในการศึกษาวิจัยที่เสนอนี้ผู้วิจัยได้พยายามหาคำตอบ แต่อย่างไรก็ตาม คำตอบที่ได้นั้นก็มิได้หมายความว่า ถูกต้องทั้งหมด หรือผิดทั้งหมด แต่ก็คงพอเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยเรื่องดังกล่าวในโอกาสต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปเกิดประโยชน์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอันเป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อจะได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้งกว้างขึ้น ครอบคลุมขึ้น อันจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในด้านการเลือกตั้งที่สมบูรณ์ขึ้น

2. การดำเนินการศึกษาวิจัยควรเป็นไปอย่างรอบคอบรัดกุมที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง พยายามสอบถามให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด มิฉะนั้น ผลการวิจัยจะคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ คำถามต่าง ๆ ควรเป็นคำถามที่ไม่ซับซ้อน สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย และการออกแบบสอบถามควรคำนึงถึงระดับความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสำคัญด้วย

3. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนั้น ควรเป็นพื้นที่ที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน เช่น ภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคกลาง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะนำมาเปรียบเทียบกันนั้น อาจมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องต่าง ๆ มากจนเกินไป

4. ในประเด็นของการให้รางวัลเพื่อให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีข้อคิดเห็นว่า ผลของการจูงใจ ประชาชนให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น โดยการให้รางวัลนั้น แม้จะเป็นเจตนาดีที่ไม่มีอะไรแอบแฝงอยู่ แต่ผลดังกล่าวอาจกลับกลายเป็นการเอื้ออำนาจให้มีการซื้อขายเสียงกระทำได้ง่ายขึ้น ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะมีการให้รางวัลเพื่อให้มาใช้สิทธิเลือกตั้งอีก แต่ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยแท้ โดยการจัดฝึกอบรมราษฎร การให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น

5. จากสภาพการณ์ในปัจจุบัน โลกได้เข้าสู่ยุคที่ไร้พรมแดน หรือยุคโลกาภิวัตน์ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ควรที่จะให้มีนโยบายในการแลกเปลี่ยนดูงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับ ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย ทั้งนี้เพื่อนำมาศึกษาถึงข้อดี-ข้อเสีย และนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสม และนำมาใช้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

6. รัฐบาลควรให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงผลงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) แต่ละท่าน ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ถึงข่าวสารในการทำงานของ ส.ส. ที่ตนเลือกมาว่ามีผลงานเป็นอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีข้อมูลในการตัดสินใจในการเลือกตั้งครั้งต่อไปว่า ควรเลือกบุคคลดังกล่าวมาดำรงตำแหน่ง ส.ส. อีกหรือไม่ ซึ่งวิธีดังกล่าวผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

7. รัฐบาลควรจัดตั้งสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาด้านวิชาชีพ ให้ประชาชนได้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ประชาชนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการที่ประชาชนมีการศึกษาเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นด้วย